

Cuprins

Capitolul 1	
Apariția și dezvoltarea ciberneticii	9
1.1. Precursorii (înainte de 1948).....	10
1.2. Întemeietorii (1948).....	14
1.3. Pionierii (1948-1960).....	20
1.4. Inovatorii (1960-1985).....	25
1.5. Cibernetica de ordinul trei și sinteza cu științele complexității (1985 – în prezent).....	30
Capitolul 2	
Definirea ciberneticii ca știință. Obiectul și metodele ciberneticii economice	37
2.1. O necesară redefinire a ciberneticii actuale.....	38
2.2. Obiectul de studiu al ciberneticii economice	48
2.3. Raporturile dintre cibernetică și alte științe	52
2.4. Cibernetica de ordinul trei și implicațiile ei asupra științei economice	55
Capitolul 3	
Modelarea - metodă de studiu a ciberneticii economice	59
3.1. Modelarea – metoda de bază a ciberneticii	60
3.2. Modelarea bazată pe ecuații în economie	66
3.2.1. Modele dinamice continue	66
3.2.2. Reprezentarea modelelor cibernetice cu ajutorul schemelor structurale.....	68
3.2.3. Rezolvarea modelelor dinamice diferențiale	72
3.2.4. Aproximarea funcției matriceale	76
3.2.5. Modele dinamice discrete	78
3.3. Modelarea bazată pe agenți în economie.....	86
3.3.1. Ce este un agent ?	87
3.3.2. Definirea agenților în sens larg și în sens restrâns	90
3.3.3. Agenți și sisteme multiagent	91
3.3.4. Tipologia (clasificarea) agenților și sistemelor bazate pe agenți	94
3.3.5. Agenții și mediul înconjurător.....	95
3.3.6. Conceperea unui MBA.....	101
3.3.7. Aplicații și exemple de modele bazate pe agenți în economie	106
3.3.8. Un model bazat pe agenți al unei piețe de capital (Ghoulmie, Cont și Nadal, 2005)	114
Capitolul 4	
Simularea-metodă de studiu a ciberneticii economice	119
4.1. Metoda dinamicii de sistem.....	121
4.2. Procesul de construire al unui model de dinamică de sistem:	125
4.2.1. Identificarea problemei și a scopului modelului	125
4.2.2. Conceptualizarea sistemului.....	126
4.2.3. Formularea și analiza modelului	128

4.2.4. Formularea modelului	134
4.2.5. Testarea modelului și analiza de sensibilitate	136
4.2.6. Evaluarea modelului	138
4.2.7. Analiza politică	141
4.2.8. Utilizarea sau implementarea modelului	141
4.3. Simularea în modelele de dinamică de sistem	142
4.3.1. Principii generale	142
4.3.2. Limbaje de simulare utilizate în dinamica sistemelor	145
4.4. Simularea sistemelor bazate pe agenți	145
4.4.1. Principiile simulării bazate pe agenți	146
4.4.2. Limbaje de simulare în modelarea multiagent	149

Capitolul 5

Sistemul adaptiv complex în economie	155
5.1. Definiții ale Sistemului Adaptiv Complex (CAS)	155
5.2. Proprietățile Sistemelor Adaptive Complexe din economie	161
5.2.1. Conectivitatea și interdependența	161
5.2.2. Coevoluția	163
5.2.3. Structuri disipative, funcționarea-departe-de-echilibru și istoria	165
5.2.4. Explorarea – spațiului – posibilităților	166
5.2.5. Procesul feedback	167
5.2.6. Dependența de traiectorie, istoricitate și legea profitului crescător	168
5.2.7. Auto-organizarea, emergență și crearea unei noi ordini	169
5.3. Exemple de sisteme adaptive complexe în economie	171
5.3.1. Piața de capital ca sistem adaptiv complex	171
5.3.2. Ecosistemele digitale pentru afaceri	173

Capitolul 6

Conectivitate și interdependență în sistemele adaptive complexe	179
6.1. Ce sunt rețelele complexe?	180
6.2. Tipuri de rețele complexe	183
6.2.1. Rețele sociale complexe	183
6.2.2. Rețele informaționale	186
6.2.3. Rețele tehnologice	187
6.2.4. Rețele biologice	188
6.3. Proprietățile rețelelor complexe	189
6.3.1. Microscara și macroscara	191
6.3.2. Conectivitatea	191
6.3.3. Distribuția gradelor	191
6.3.4. Drumul mediu de lungime minimă	191
6.3.5. Diametrul rețelei	192
6.3.6. Coeficientul de clusterizare	192
6.3.7. Subgrafe	192
6.3.8. Mărimea componentei gigant	193
6.3.9. Criticalitatea	194
6.4. Modelarea evoluției rețelelor complexe	194
6.4.1. Modelul grafelor aleatorii (Erdős și Renyi)	194
6.4.2. Modelul rețelelor lumii mici	198
6.4.3. Modelul rețelelor libere de scală	199

Capitolul 7

Coevoluție, disipație și haos în sistemele adaptive complexe	203
7.1. Definiții și forme de manifestare ale coevoluției	204
7.2. Coevoluția și peisajul fitness	207
7.3. Modele ale coevoluției	209
7.4. Disipația și deschiderea (openness) sistemelor adaptive complexe	211
7.5. Disipația și haosul. Condițiile de apariție a haosului	216

Capitolul 8

Procese feedback fundamentale în sistemele adaptive complexe	219
8.1. Procesul feedback – definiție și proprietăți	220
8.2. Mecanisme de reglare fundamentale ale sistemelor economice	223
8.2.1. Clasificarea mecanismelor feedback de reglare	225
8.3. Mecanisme (efecte) feedback multiplicator	226
8.3.1. Efectul multiplicator Keynes	227
8.3.2. Efectul multiplicator Pigou	229
8.3.3. Efectul multiplicator Rose	230
8.3.4. Efectul multiplicator Mundell	231
8.3.5. Efectul multiplicator Fisher (inflaționist)	232
8.4. Mecanismele (efectele) accelerator	234
8.4.1. Mecanismul accelerator al lui Harrod	236
8.4.2. Mecanismul accelerator al lui Kaldor	237
8.4.3. Mecanismul accelerator al lui Metzler	239
8.4.4. Efecte ale sporului de capital (Blanchard)	240
8.4.5. Comportamentul anticiclic al ratei dobânzii asupra creditelor acordate	241
8.5. Efecte mixte (multiplicator-accelerator)	242
8.5.1. Efectul de portofoliu (avuție)	242
8.5.2. Efectul de venit disponibil	244

Capitolul 9

Autoorganizare și emergență în sistemele adaptive complexe	247
9.1. Ce sunt autoorganizarea și emergența	248
9.2. Caracteristicile sistemelor complexe autoorganizatoare	249
9.2.1. Ordine globală rezultată din interacțiuni locale	250
9.2.2. Controlul distribuit	252
9.2.3. Robustețe (reziliență)	253
9.2.4. Neliniaritatea	254
9.2.5. Închidere organizațională	255
9.3. Evoluția departe-de-echilibru	257
9.3.1. Bifurcație și haos	258
9.4. Emergența sistemelor adaptive complexe din economie	260
9.4.1. Tipurile principale de emergență	261
9.4.2. Caracteristicile sistemelor emergente	261
9.4.3. Emergență și organizare	262

Capitolul 10

Exemple de sisteme adaptive complexe în economie	265
10.1. Întreprinderea ca Sistem Adaptiv Complex	265
10.2. Firma – sistem cibernetic complex	267

10.3. Piața de capital ca sistem adaptiv complex	270
10.4. Banca comercială – sistem adaptiv complex	273
10.4.1. Obiectivele și funcțiile băncii comerciale	273
10.4.2. Rolul băncilor în procesul de alocare a resurselor	278
10.5. Economia națională, sistem adaptiv complex	278
10.5.1. Piețe și mecanisme de piață.....	280
10.5.2. Mecanisme de piață (fundamentale)	281
10.5.3. Deciziile de consum: Cererea agregată	283
10.5.4. Deciziile de producție: Oferta agregată	284
10.5.5. Funcționarea mecanismului de piață.....	286
10.6. Tipuri principale de piețe	291
10.6.1. Piața bunurilor și serviciilor	291
10.6.2. Piața factorilor de producție	292
10.6.3. Piața forței de muncă	293
10.6.4. Piețele inputurilor materiale	294
10.6.5. Piața financiară	294
Bibliografie	297